

مشخصات لایحه

دوره هشتم - سال اول

شماره ثبت:

۲۰۱

شماره چاپ:

۲۶۱

تاریخ چاپ:

۱۳۸۷/۵/۲۳

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۵۰۹۳۱۳

تاریخ انتشار:

۱۳۸۷/۸/۱۴

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مرکز ماشینها و

مهندسی کشاورزی آسیا و اقیانوسیه»

مقدمه

سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای با هدف فعالیت‌های جمعی و گروهی به منظور دستیابی به اهداف مشترک کشورهای عضو تشکیل می‌گردد. این سازمان‌ها معمولاً از طرف سازمان ملل متحد و دستگاه‌های وابسته و یا برخی از کشورهای ثروتمند حمایت مالی می‌شوند. همچنین کشورهای عضو مبالغ اندکی به صورت سالیانه به عنوان حق عضویت پرداخت می‌کنند. عمده فعالیت‌های این سازمان‌ها جمع‌آوری و ارائه اطلاعات و یافته‌های علمی و تحقیقاتی، برگزاری سمینارها و کنگره‌ها، برگزاری کارگاه‌های آموزشی و اجرای پروژه‌های مشترک در زمینه‌های مربوط به اهداف سازمان می‌باشد.

سوابق و اهداف عضویت

پروژه شبکه منطقه‌ای ماشین‌های کشاورزی^۱ که به اختصار RNAM گفته می‌شود با مشارکت تعدادی از کشورهای منطقه از جمله جمهوری اسلامی ایران به اتفاق کمیسیون اقتصادی، اجتماعی سازمان ملل برای آسیا و اقیانوسیه (ESCAP) به عنوان عامل اجرایی پروژه و همکاری UNIDO، FAO و IRRI و کمک مالی دولت‌های ژاپن، بلژیک، هلند و استرالیا به صورت یکی از پروژه‌های تحت حمایت برنامه توسعه سازمان ملل UNDP کار خود را از سال ۱۹۷۷ در کشور فیلیپین آغاز کرد. سپس در سال ۲۰۰۰ مقر آن به تایلند منتقل شد و به نام RNAEM تغییر یافت. در سال ۲۰۰۲ میلادی نیز مقر این مرکز به کشور چین منتقل شد و نام شبکه به مرکز ماشین‌ها و مهندسی کشاورزی آسیا و اقیانوسیه^۲ یا به اختصار APCAEM تغییر یافت. در حال حاضر کشورهای عضو عبارتند از:

۱. جمهوری اسلامی ایران (گروه آزمون ماشین‌ها و ادوات کشاورزی)،
۲. هندوستان،
۳. اندونزی،
۴. پاکستان،
۵. فیلیپین،
۶. جمهوری کره،
۷. فیجی،
۸. تایلند،
۹. سریلانکا،
۱۰. نپال،
۱۱. بنگلادش،
۱۲. جمهوری خلق چین،
۱۳. ویتنام.

مهم‌ترین اهداف و فعالیت‌های این مرکز عبارتند از:

- کمک به بهبود مهندسی کشاورزی، مکانیزاسیون، اتوماسیون، بیوتکنولوژی و مهندسی ژنتیک،

1. Regional Network Agricultural Machinery

2. Asian and Pacific Centre for Agricultural Engineering and Machinery

- کمک به ارتقای فناوری‌های مربوطه به مکانیزاسیون مزرعه در مناطق دارای کشاورزی معیشتی برای افزایش امنیت غذایی و کاهش گرسنگی و توسعه فعالیت‌های کشاورزی در ابعاد کوچک و متوسط و دستیابی به کشاورزی تجاری با غنیمت شمردن فرصت‌های موجود،
- تمرکز روی کار گروهی در کشاورزی و توانمندسازی اعضا جهت معرفی ظرفیت‌های موجود در زمینه تولید محصول در کشور،
- همکاری منطقه‌ای در انتقال فناوری از طریق شبکه مؤسسات ملی در کشورهای عضو و سایر مؤسسات وابسته،
- تقویت فرایند انتقال فناوری از مؤسسات تحقیقاتی به مزرعه در کشورهای عضو،
- توزیع و تبادل الگوها، مدل‌ها و طرح‌های ادوات مناسب، ماشین‌ها و وسایل،
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی و سرویس‌های مشاوره‌ای روی استانداردهای سلامت غذا و جنبه‌های بهداشتی و قرنطینه گیاهی تحت دستورالعمل تجاری سازمان تجارت جهانی.

تعارضات حقوقی

در این لایحه پیش‌بینی شده است که دولت ایران ضمن عضویت نسبت به پرداخت حق عضویت مربوط اقدام کند و از سویی تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت به دولت واگذار شده است، بنابراین در این باره دو نکته مهم باید بررسی شود.

الف) اجازه پرداخت حق عضویت و اعطای کمک به صورت کلی

متأسفانه مقدمه توجیهی این لایحه بسیار مختصر بوده و عمدتاً نمی‌تواند مبانی کافی برای تصمیم‌گیری مجلس به وجود آورد از جمله در خصوص حق عضویت مشخص نشده است که مقدار در حال حاضر یا سال‌های گذشته به چه مقدار بوده تا مجلس با محاسبه هزینه و فایده تصمیم لازم اتخاذ کند. مناسب است در اجرای آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی نمایندگان تأکید بیشتری بر مقدمه توجیهی داشته باشند. با این حال از آنجایی که حق عضویت مقدار قابل تشخیص و تعیینی است ایراد حقوقی به این بخش از ماده واحده وارد نیست برعکس به نظر می‌رسد نحوه پیش‌بینی موضوع امکان کمک توسط دولت با اصل ۸۰ قانون اساسی مغایرت دارد. طبق اصل ۸۰ قانون اساسی «گرفتن و دادن وام یا کمک‌های بدون عوض داخلی و خارجی از طرف دولت باید با تصویب مجلس شورای اسلامی باشد». مستفاد از اصل ۸۰ مزبور آن است که به لحاظ اهمیت موضوع اعطای کمک، تشخیص دولت درباره مصلحت اعطای کمک به تنهایی کفایت نمی‌کند و مجلس باید بر این تشخیص صحه بگذارد و آن را تصویب کند. از لوازم منطقی صلاحیت مجلس در تصویب اعطای کمک توسط دولت، مشخص بودن موضوع، ضرورت و میزان کمک و نحوه اعطای آن است، حال آنکه در لایحه مذکور اجازه کمک به صورت کلی و بدون ذکر جزئیات کمک مورد نظر، مطرح است که در واقع به منزله نوعی تفویض اختیار قانون‌گذار (مندرج در اصل ۸۰) به دولت یا به عبارت دیگر واگذاری برخی صلاحیت‌های خاص مجلس به دولت است، که خود مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ب) اجازه تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت به دولت

به نظر می‌رسد اجازه تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت به دولت به ترتیبی که در لایحه پیشنهادی مطرح شده است، به منزله نوعی تفویض اختیار قانون‌گذاری توسط مجلس به دولت است. توضیح آنکه بر طبق اصل ۱۳۳ قانون اساسی، تعداد وزیران و حدود اختیارات هر یک از آنان را قانون (مجلس) تعیین می‌کند. بدیهی است این صلاحیت مجلس به‌طور کلی یا جزئی یا به نحو ضمنی قابل واگذاری به دولت نیست، اما اجازه تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت توسط دولت، حسب مورد به منزله اعطای مجوز تعیین اختیار یک وزارتخانه (دستگاه اجرایی) یا تغییرات اختیاری آن به دولت است که با توجه به نکات پیش‌گفته، مغایر اصل ۱۳۳ و اصل ۸۵ قانون اساسی به نظر می‌رسد.

اظهار نظر نهایی

مرکز ماشین‌ها و مهندسی کشاورزی آسیا و اقیانوسیه مرکزی تحت حمایت سازمان ملل متحد است که مقر آن در چین قرار دارد و با توجه به اهداف و فعالیت‌های این مرکز که بیان شد این عضویت می‌تواند دستاوردهای مطلوبی را برای کشور در برداشته باشد (البته میزان دستیابی هر کشور عضو به دستاوردهای مذکور به میزان توانمندی دستگاه متولی همکاری با مرکز ماشین‌ها و مهندسی کشاورزی آسیا و اقیانوسیه دارد). بنابراین با توجه به مغایرت‌هایی که این لایحه با قانون اساسی دارد لازم است که از لحاظ حقوقی مورد دقت بیشتری قرار گیرد و مقدمه توجیهی آن به صورت واضح و صریح بیان شود. چرا که بیان نکردن جزئیات در واقع نوعی تفویض اختیار قانون‌گذار (مندرج در اصل ۸۰) به دولت یا به عبارت دیگر واگذاری برخی از صلاحیت‌های خاص مجلس به دولت است که این امر نیز مغایر با قانون اساسی است.